

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. IX. Progressus fit in eodem argumento, adductis aliquot documentis
ad bonam filiorum educationem, & nominatim constitutis pijs ac peritis
Pædagogis & Magistris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

Additque Scriptura; sic faciebat Iob cunctis diebus, nihil scilicet remittens de sua sollicitudine. Quod filijs adeo fuit utile, vt cum omnes eodem die repente sint mortui ex ruina totius domus super se credendum sit, omnes esse saluatos, eo quod in bono statu beneque dispositos mors oppresserit, ob diligentiam, quam S. Pater ad eos sanctificandos, ita frequenter adhibebat. Bonumque huius rei signum est, quod prouidentia diuina eo die eos obire constituerit, quo conuiuium celebrabatur in domo filij primogeniti, qui conuiuijs reliquorum initium dabat, primo die post ipsa sacrificia, quo & fructus, & pietas ipsorum adhuc erat in eis recens. Hoc itaque exemplum S. Iob merito sequentur parentes in Christiana filiorum suorum educatione Satanæ, sed Dei filij sint per eius gratiam; perueniantque ad eius gloriæ hereditatem.

Mors parvulorum in uenerari.

DENIQUE ad hæc omnia summum adfert momentum, bonum parentum exemplum: quorum vita, vt ait Plutarchus, speculum quoddam esse debet, in quo filij videant quomodo vitia sint ipsis fugienda, virtus verò amplectenda. Nam si parens senex sit vitiosus, vitiaque sectetur: non erit mirum, si iuuenis filius patrem imitetur: quia honori sibi ducet, similem esse parenti, sit igitur talis parens, vt honorem acquirat filius ex eius imitatione.

Parentes exemplo sint sibi.

CAPVT IX.

PROGRESSVS FIT IN EODEM ARGUMENTO,
adductis aliquot documentis ad bonam filiorum educationem,
& nominatim constitutis pijs ac peritis
Pedagogis & Magistris.

VÆ in proximo capite dicta sunt, hic prosequemur, ampliusque declarabimus cum S. Chrylost. adducto exemplo a matris filiorum Zebedæi petentis a Christo D. N. vt vnus eorum sederet ad manum eius dextram, alter vero ad sinistram in eius regno: desiderans, vt pia mater, filijs suis, non temporales, & huius sæculi dignitates; sed spirituales & æternas. Quæ licet non sciret, quid peteret, quo ad titulum & motiuum, cui innitebatur, modumque petendi: affectu tamen ostendit, se multum distare ab alijs matribus, quæ (inquit) corpus natorum suorum amant, animam autem contemnunt: desiderant enim illos valere in sæculo isto, & non curant quid passuri sint in alio: alij diuitias filiis suis prouident, alii honores, & variæ dignitates: & nemo filiis suis prouidet DEVM in quo reliqua om-

Hom. 3.
imperf.
2 Mat. c. 20.

»
»
»

22 nia haberent, & sine quo nihil prodest, reliqua omnia habere. Perditionem
 22 illorum cum magno pretio comparant; & salutem nec dono accipere vo-
 22 lunt. Si viderint illos *pauperes*, tristantur, & suspirant; si autem viderint
 22 *peccantes*, nemo tristatur, sed rident; ut ostendant, quia corporum sunt
 22 parentes, non animarum. Nam licet verum, sit parentes solum eō currere
 22 ad corporum formationem: Deum verò solum animas creare: ac propterea
 b *Hab. 12. 9.* Apostolus illos appellat: *b Patres carnis nostrae, Deum vero patrem Spiritus*: hoc
 tamen inter patres mundi huius, & veros Christianos interest, quod illi
 ita corporum tantum sunt patres, ut attendant soli augmentationi & su-
 stentationi *corporali*, & terrenae suorum filiorum, atque si nulla alia vita
 illis superesset, quam hæc præsens & mortalis; nec animas haberent æternū
 victuras. At parentes verè *Christiani*, ita sunt corporum patres, ut suo
 modo etiam sint *animarum*: nam præter corporis nutrimentum attendunt
 etiam, & quidem multò diligentius in augmentum animæ, prospicientes
 filijs suis non solum de ijs, quæ ad hanc vitam mortalem sunt necessaria;
 c *Gen. 3. 20* sed etiam quæ iuvent ad æternam animæ vitam. Et forte propterea Ada-
 mus post peccatū vocavit uxorem suam c: *Heuam*, id est, *matrem cunctorū vi-*
uentium: ut intelligeret, quod licet genitura esset filios, ob culpā mortuos
 deberet se præstare matrem, dando operam, ut illi verè reuiuiscerent per
 gratiam in virtute Messiae, iam ipsis promissi. Et propter eandem causam
 boni & pij parentes appellantur etiam in Scriptura *patres animarum*. ita e-
 nim dixit de Abram, d quod tulerit, cum exiret ex terra sua *uxorem suam*, &
 d *Gen. 12. 5* *Loth filium fratris sui, & animas quas fecerant in Haran*: filios scilicet, quos quo
patres sint animarum. ad corpus genuerant, & quo ad animam, benè docuerant & instruxerant:
 sic enim sunt *duplici* ratione patres secundum *carnem* scilicet, & secundum
Spiritum. Contrà verò de carnalibus, & huius mundi patribus dicitur: quod
 e *Gen. 6. 3.* non sint nisi carnis patres; & idem in scriptura filij eorum appellatur e *CA-*
 e *Mas. 3. 7.* *RO*, in qua non possit *permanere Spiritus DEI*. Et S. Ioannes Baptista appellat
 g *Luc. 3. 7.* tales *f progeniem g & genuina viperarum*: quia nascuntur ad spirituales pa-
 rentum suorum mortem, ob educationē prauam, quam ab eis acceperunt;
 & propriam etiam infelicem mortem. ad quod improbos genitorum suo-
 rum mores fuerint secuti. Quemadmodū etiam quadraginta duo illi pueri
 h *4. Reg. 2.* improborum parentum filij, qui & ipsi improbi erant, *h illi debāt Eliseo Pro-*
pheta, d: cecies per contemptum: ascende calue, ascende calue, & egressi duo vrsi de
3. *salsu lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros*. Quod si causam quæramus,
 cur Deus non leones, aut tigrides, sed *vrsos* miserit; iustitiæ suæ instrumen-
 ta & carnifices? licebit respondere, quod vrsi sint symbola bonorum parē-
 tum. Ipsa enim, femella est bis mater: primum enim, ut ait Aristoteles fru-
 ctum tantum informis carnis parit; quam lingens lingua ita perficit,

vt induat formam viuentis: & hinc oritur, quòd habeat ingentem naturalem amorem ad suos catulos, & summam ostendat feritatem, quando illi abstrahuntur. Quamobrem Deus (vt notat S. Hieron.) irâ suam in Hebræos comparat cum ira vrsæ dicens: *h: occurrâ eis quasi vrsa raptis catulis.* Voluit igitur Deus, vrsos esse instrumenta iustitiæ ad puniendos in filijs laceratis parentes, qui non fuerant has feras imitati in educandis, bonisq; moribus perficiendis filijs suis; sed satis sibi esse iudicantes, quod frustum informis carnis eis dederint, cum eos genuerunt: quare tanquam vrsa puniet ipsos parentes, filios suos malè educantes, impulsus vehementi desiderio ac zelo, quo tenetur, vt illi sint probi. Eandem differentiam inter bonos & improbos patres licet etiam declarare ex discrimine, quòd ipse Deus, cum Iob colloquens posuit inter *struthionem* & reliquas aues: hæ enim natura duce sua oua collocant in locis securis, eisq; incubât, proprioq; calore viuificant & pullos suos educunt ac alût, donec per se ipsos volare possint, & escas quaerere: struthio tamen ad eò natura sua est insipiens & inepta, vt *dere- linquat oua sua in ipsa terra,* & cooperiens illa puluere ita relinquit, & *obliscitur, quod pes alicuius transeuntis conculcet ea, aut b: fia agri conterat. Du- ratur ad filios suos quasi non sint sui. Et frustra,* quod in se est, laborauit in deponendis ouis, cum nullo aliâs timore cogatur: sed sola naturali imprudentia, duritie, & obliuione mera. Hunc igitur in modum boni pijsque parentes prudentiam & amorem aliarum auium imitantur: nam cum filios genuerunt, student benè illos educare, alere, & à periculis omnibus corporis & animæ defendere, subeuntes magnos labores, vt probi illi euadant: nec deponunt hanc curâ & sollicitudinem, donec illos in aliquo statu collocent, in quo possint sui curâ habere: improbi autem parentes imprudentia laborant, & viscera struthionum dura induunt: nam cum illos genuerint permittunt manere in terra affectuû & morû terrenorû, contenti quòd eos arena & pulueribus bonorum temporalium ac periturorum cooperiât, immemores boni animarum eorum: nec cogitantes aut rationem vllam ducentes, quod à secularium hominum pedibus conculcentur, aut quòd ab inferni bestijs, dæmonibus scilicet, deuorentur. Et quo ad eorum animam, ad eò sunt erga proprios filios duri, atque s: ad ipsos non pertinent: quia non æstimant illos suos, nisi secundum carnem, quasi non spectaret ad ipsos, curam aliquam eorum gerere, quæ pertinet ad Spiritum: Et hac ratione, quod in se est, laboris sui fructum amittunt, quia non ass- quuntur finem & Sancti matrimonij scopum, benè scilicet filios educare: qui bonam postea Rempublicam constituent, ac demum cælum etiam impleant. Et quod adhuc auget eorum miseriam, est, quod hæc omnia negligant, nullo rationabili timore cogente eos aut opprimente; sed quòd à car-

h Ose. 13. 8.
Tren. 3. 10.

i Iob. 19. 16.

Struthionis
stupor.

k Thron. 4.
3.

nali tua & seculari inclinatione trahi se patientur, permittente Deo hanc in eis imprudentiam, cordisque duritiem in pœnam suorum peccatorum: iuxta illud Ieremia: *k Lamia & feræ nudauerunt mammam, lactauerunt catulos suos: filia autem populi mei crudelis, quasi struthio in deserto*: excellit enim feræ in crudelitate quam in proprios filios ostendit, qui euadunt etiam struthiones, sicut parentes eorum: nisi diuina prouidētia & misericordia struthionis suppleat obliuionem & incuriam; & uiuifico gratiæ suæ calore bonum & piura faciat filium ab improbo patre genitum.

§. I. Bona filiorum educatio S. Tobia exemplo ostenditur.

Tab. 19.

EXPLICEMVS adhuc magis hæc documenta præclaro S. Tobia exemplo, qui cum ad eum esset à iua iuuentute uirtuti addictus, ut a cum esset iunior omnibus in tribu Nephtali, nihil tamē puerile gesserit in opere, & cum uxorem duxisset, genuit ex ea filium, nomen suum imponens ei, ostendit suam sanctitatem eum educando, ac docendo ab infantia timere Deum, & abstinere ab omni peccato: cupiens ex tunc filium esse sanctum, sicut ipse talis esse contenderat; quare iam adultiori monita dedit & consilia altissimæ perfectionis, quibus debent parentes filios suos instruere, & educare. *Honorem* (inquit) *habebis matri tuæ omnibus diebus uitæ eius: memor enim esse debes, quæ & quanta pericula passa sit propter te in uero suo. Omnibus diebus uitæ tuæ in mente habeto Deum: & caue, ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri. Ex substantia tua fac elemosynam, & noli auertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet, ut nec a te auertatur facies Domini. Quo modo potueris, ita esto misericors: si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis, quoniam elemosyna ab omni peccato, & a morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo, elemosyna, omnibus facientibus eam. Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione: & præter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo uerbo dominari permittas: in ipsa enim inuitum sumpsit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarii, cui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio odere tibi fieri, uide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esuriemibus & egenis comede, & de uestimentis tuis nudos tege. Panem tuum & uinum tuum super sepulturam iusti constitue, & noli ex eo manducare, & bibere & cum peccatoribus consilium semper a sapiente perquire. Omni tempore benedic Deum & pete ab eo, ut uias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permanent. Noli timere fili mi: pauperem quidem uitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Hæc omnia Sanctus Tobias senior, quæ à uirtutibus prodibant, quas in

corde

corde suo, tanquam thesaurum magnum seruabat; easq; tanto spiritu ac zelo filio suo infixit, & impressit; vt parentibus simillimus euaserit, & in eisdem quasi compendio tota Christiana perfectio, & quidquid lex diuina iubet, & quod in Euangelica lege maxime excellens, & heroicum est, continetur; & eadem ratione boni parentes tales filios, procreabunt, & educabunt, vt, (quemadmodum ait Sapiens) *b quando moritur Pater, sit quasi nō esset mortuus: similem enim reliquit sibi: filium post se, in cuius gestis perpetua manebit memoria etiam gestorū patris.*

VT hæc monita executioni mandentur, studere debent parentes, vt filij etiam paruuli semper habeant, in quo benè occupentur, iuxta ætatem & capacitatem suam: nunquā permittentes, eos *otiosi*. In omni enim ætate vera est sententia Sapientis, dicentis: *c multam malitiam docuit otiositas*; & aliunde bona occupatio est ratio, & via commoda ad reddendum hominem sanctum, prudentem & sapientem. Et quoniam ordo in rebus faciliores reddit iuuenum occupationes, expedit eas distribuere in certas dici partes: Ita vt vnā partem tribuant addiscendis, & exercendis rebus ad statum Christiani hominis pertinentibus, quæ sunt *quatuor* superius positæ: assignando illis tempus, in quo orent, & Sacro Mistræ interfint, & interdum eisdem secum deducendo, eisq; assistendo: parentum enim præsentia multum fouet, animatq; filios, vt iucunde, suauiterq; faciant, quod vident illos facere. In eum enim si em scriptū est: *d Christum Dominum Nostrum, cum puer esset, consueuisse cum suis parentibus ascendere Ierosolymam.* Et superius retulimus de Patriarcha Iacob, quod suos domesticos exhortatus fuerit, vt secum ascenderent in Bethel, hoc est in domum Dei ad offerendum sacrificium. Alteram temporis partem expendere debent in addiscendis, exercendisq; rebus in *Republica* necessarijs, ad bonam communicationem, mutuūque commercium, quæ difficile nisi in tenera ætate addiscuntur; qualia sunt legere, scribere, ars arithmetica, & humaniores aliæ literæ, aut liberales artes, iuxta cuiusque inclinationem & capacitatem, & iuxta statum & officium, ad quod illos parentes dirigunt. Sicut de Moysē scriptum est: *e quod fuerit eruanus omni sapientia e Agyptiorum: cum enim f filia regis Pharaonis illū sibi adoptasset in locum filij: illa (ait Caietanus) curauit, eum scientijs illis instrui.* Et *g Daniel* eiusque socii à tenera ætate *Chaldaorum literas didicerunt*; vt agere possent cum ipsis Chaldæis. Expedit tamen, parentes obseruare *propensionēs & talenta* puerorum, quod scilicet illa inclinent; ac dotes, & facultates, quæ in illis apparent, ad ea exercitia, quæ desiderant. Hæc enim vt supra est dictum iudicia sunt vocationis & electionis Dei, cui par est cooperari, eod quod a delectabilius, ac diuturnius & solidius sit, quod pueri, bonam suam propensionem gustumque sequentes, faciunt.

b Eccl. 30. 4.

Orj fuga.

c Eccl. 33. 26
Ordo diet.

Pietas.

d Luc. 2. 24
Trañ. 3. c. 5.
52.

Litera.

e Ab. 7. 22
f Exo. 2. 10.

g Dan. 1. 4.

Propensio &
talenta spo
standa.

TER TIA temporis pars permittenda illis est relaxationi ac recreationi corporis, ut ætatis eorum imbecillitati condescendatur, quæ non potest durare ac pergere absque aliquibus solatiis, puerorum ingenijs accommodatis: cauendum tamen, ne illa praua sint, & peccandi occasionem habeant: imò & talia, quæ cum ipsa tenera ætate finem accipiant aut, si diutius duratura sint, id fiat absque incommodo & indecentia. Valde enim periculolum esset, puerulum occupari, aut affici ad *lulum* aliquæ, qui ad ulteriori esset pernitiosus. Attendendum quoque diligenter, est cuiusnam puerorum generi in huiusmodi lusbis coniungantur, ne tales sint, qui videantur esse prauis ingenij, & ad malum propensi: sicut refert scriptura sacra de h Sara, quod cum vidisset *Ismaelem filium Ager Egyptia ludentem cum Isaac filio suo*, omne mouit lapidem, ut & Agar & Ismael filius eius ab Isaac separarentur, eò quod obseruasset, (ut ait S. Hieronymus) *lulum Ismaelis fuisse, fingere quædam idolula, aut ad quædam indecentia ipsum Isaac prouocare.*

In his tamen omnibus agendum est parentibus cum prudentia, & caute-la, quasi sese infantum gressibus accommodando, ne plus illis, quam puerilis ætas suauiter ferre possit, imponant. Meminerint, quid Patriarcha Iacob dixerit fratri suo Esau petenti, ut simul progredierentur; *nostrum* (inquit) *quod paruulos habeam teneros, & oues, & boues feceris mecum, quas si pius in ambulando fecero laborare, morientur una die cuncti greges. precede, & ego sequar paulatim*, Sicut VIDERO PARVULOS MEOS POSSE. Paruuli enim non æque ac magni ambulare, & onera ferre possunt: & quædo labor vtriusque communis esse debet, non oportet paruulos ultra proprias vires vrgeri, ut maiores se quantur, sed hi potius illorum gressibus sese accommodare, eosque alleviare debent.

§. II. *Pædagogum & Præceptores puerorum.*

ADHIBEMVS vltimum documentum in auxilium parentum, quando scilicet non possunt ipsi per se ipsos plene attendere bonæ filiorum educationi, præcipue cum ipsi sunt principales, aut magnates, & valde aliàs occupati; tunc inquam tenentur filijs in tenera adhuc ætate prospicere de bonis *Præceptoribus* qui ipsorum defectus suppleant: sequentes & imitantes in hoc sanctum zelum, & spiritum Catholicæ Ecclesiæ, quæ in duobus Sacramentis, Baptismi, & Confirmationis assignat spiritualibus suis filijs duos *compadres*, siue Pædagogos, qui eos doceant omnia necessaria ad eorum salutem & perfectionem, ut in primo Tomo dictum est. Suppositis igitur, quæ in eo loco ad hoc institutum diximus, addemus nunc, quod loco illorum *compatrum* debeant parentes carnales constituere præceptores, siue pædagogos aptos ad suorum filiorum educationem, ita tamen, ut ipsi non omnino negligant, rationem & modum cognoscere, quo præceptores doceant, filijque proficiant, ac procurare, ut præceptores ipsi sint insignes *virtute, scientia* &

Ludè noxij vitandi.

h Gen. 21. 9. Et mali socij.

In Traditionib. hebraic. in Genesim. Pueri non abruendi.

i Gen. 33. 13.

Præceptores diligendi. Tract. 2. c. 9. § 7.

Obseruandi.

tia &

tu. & experientia: hæc enim *tria* sunt necessaria, vt officio suo perfectè fungantur. Et in eisdem oportet excellentiùs eminere eos, qui officiù illud erga Regum aut magnatum filios exercere debent, vtpotè à quorum bona educatione commune Reip. bonum dependet. Nam siue bonum, siue malum in pueritia addiscant, illud etiam in ætate maiori & senectute seruant: & quales hi principes fuerint, tales & ciues & subditi erunt, vt supra est dictum.

EXPEDIT igitur in primis vt pædagogi & præceptores in *virtute* præcellât, vt quod verbo docturi sunt, id priùs *opere* doceant: & ne exemplo malo destruant, quòd bonis verbis & rationibus plantant. Pueri enim pluris faciūt & maiore ducunt rationem operum, quæ oculis cernunt, quam sententiarum, quam auribus percipiunt. sicut Alexandro Magno adhæsit prauus quidam incestus, quo præceptor eius *Leonidas* incedebat. Et quemadmodù qui docet pueros scribere, apponit illis exēplar valdè selectorū characterū, sine quo parum prodesset, voce tantù & verbis tradita doctrina: ita qui velit eos docere modestiã, temporantiã, honestatē, & prudentiã necesse est, propriam suã vitam eis tanquam exemplar proponat, in qua easdē virtutes ipsi cernant, quas verbo præceptor docet; quid enim referet iubere puerù non iurare, si is, qui id iubet, passim & incōsideratè iuret; & vt S. Bernardus ait: si vita contemnitur, etiã verba facillè contemuntur: contra verò bona de magistro opinio (vt ait S. Ambrosius) animum discipulo addit ad discendum.

DEBET quoque præceptor eminere in *scientia*, quam discipulus suum est docturus: dando operam, vt eam ipsa experientia confirmet, quæ seniorum est propria. Nam (vt S. Chrysostr. ait) si cupias imaginem aliquam tibi depingi, non satis tibi esse existimas, aliquem in ea arte tyronem adire; sed *pictorem* quæris peritum, electum, & in arte pingendi benè excitatum, quantò ergo magis decet, vt filio tuo *præceptorem* quæras sanctum, eruditum, & benè exercitatum, ac expertum; qui nouerit, in eo cum magna perfectione viuam virtutū imaginem exprimere: si filius ægrotet, non vocas ad eius curationem aliquē insipientem, sed eruditum & expertum *medicum*. Et nō quæres benè eruditum & expertum præceptorem, qui eundem doceat; & à prauis propensionibus, quibuscum nascitur, curet ac liberet?

PRÆTÈREA multum confert *experientia* ad iuuenum inclinationes & propensiones dignoscendas, quæ per externa indicia, sunt deprehendendæ: eas enim produnt verba, & actiones, & ipse vultus, alijsque repentini motus, qui etiã sunt indicia boni aut mali, quod postea prosequuntur, si eas sequi permittantur, iuxta illud Salomonis: *Lex studijs suis intelligitur puer si munda & recta sint opera eius*. Quod declarans Nicolaus Lyranus ait: ex ijs in quibus pueri cum oblectatione quadã occupantur, deduci possunt bona, aut mala opera, quæ adultus prosequetur. Ac propterea (vt refert S. Grego-

rius

2.
Præcellant
virtute.

Ex S. Hier.
Epist. 89. ad
Lasam.

Serm. de Re-
surrect.
Li. 2. de Vir-
ginib.

2.
Scientia.

Hom. 16. in
Matt. b.

3.
Experien-
tia.

1. Prov. 20.
11.

Refert Lan-
sen. ibi.
Epiſt. 187.
inſer opera
S. Baſilij.

rius Nazianzenus) Lacedæmones occiderunt quendam puerum ex sanguine regio; eò quòd viderent illum valde delectari venandis auiculis, & occidendis: ex hoc enim coniciebant, si adoleſceret, fore crudelem in homines. Sed quemadmodum fuit barbara & fera *crudelitas*, talem occasionem accipere ad puerum occidendum: ita erit magna *prudencia*, si magister coniecerit ex aliquibus indicijs prauam aliquam pueri propensionem, illam tempeſtiuè curare, & remedium adhibere: cum hoc non sit alias difficile in initijs, antequam profundas in anima iaciat radices.

4.
Sine loco
patrum.

Patientes.
Iacob. 5. 7.

DENIQUE in omnibus procedendum est præceptori cum spiritu *pater-
no*: quia reuera est tanquam *secundus pater*, qui *primus* adiuuet in perfe-
ctione, quam filio suo est communicaturus per bonam educationem: quæ
pluris fit quàm prima generatio: parum enim filio profuisset hominis esse
& naturam accepisse, nisi nouum etiam esse obtineat, quo sit bonus & san-
ctus. Sed quoniam negotium hoc non est vnus diei, & pueri sæpius mutã-
tur, etiam dissimulantes & fingentes, necesse est præceptorum longanimitatem & *patientiam* induerè: perseverantia enim omnes difficultates vincit
agricola (ait S. Iacobus) *expectat pretiosum fructum terræ. patienter ferens donec ac-
cipiat temporaneum & serotinum.* Et pueros (ait S. Chrysostomus) esse quasi *agrum*
aliquem incultum, carduis, spinis ac tribulis refertum, ideoque *sen-
sim* esse colendos; bonæque doctrinæ aratro prauas illas herbas euellendas,
vt fructum reddant sementi similem, quæ in eis iacitur. Quod si Deus per-
miserit, præceptorem ipsum etiam magno labore ac diligentia adhibita nõ
fieri voti sui compotem, ob pueri deprauatam indolem, & improborum
sociorum moribus corruptam: non tamen perdet ipse apud Deum, sui laboris
fructum. Nam vt S. Bernardus Eugenio Papæ scripsit, *curam exigeris, non
curationem*: hoc (inquit) exigitur à te, vt curam adhibeas, non vt sanitatè ad-
feras. Nam quemadmodum medicus tenetur diligenter attendere ad cura-
tionem infirmi, non verò eundem sanitati restituere: quia sæpè absque vlla
sua culpa id præstare non poterit: ita à præceptore & *pædagogo* exigitur, vt
benè doceat, instruatque discipulum: licet absque eius culpa evenire possit,
vt discipulus non amplectatur, quod bonus præceptor monet. Aliquod etiam
solatijs genus possunt ex hoc accipere boni & pij patres, cum facienti-
bus ipsis quidquid possunt ac debent ad bonam filiorum educationem, illi
tamen iustis Dei iudicijs euadunt peruersi. Nihil enim noui est, quòd ex
pijs parentibus, filij prodeant impij: sicut etiam è contra, quòd ex impijs
parentibus, filij prodeant valdè pij: nõ enim virtus simul cum natura com-
municatur; sed neque vitium cum natura suscipitur. Sanctus fuit *David*, sed
filios habuit valdè improbos, & in Deum, ipsumque parentem valdè rebelles.
Nec minus sanctus fuit *Iosias Rex*, qui tamen filius fuit *Manasses impijssimi*

L. b. 4. de
Consider. c. 1.
Mercedem
dabit Deus.

Filij non-
nunquam
parentibus
dissimiles.

patru

parentis: habuitque ipse filios adeò improbos, vt propter illorum peccata regnum ipsum perierit. Ac propterea per Ezechielem Prophetam dixit Deus populo suo: *omnes anima mea sunt; vt anima patris, ita & anima filii, mea est: anima, quæ peccauerit, ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus, & fecerit iustitiam: in præceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit: hic iustus est, & vita viuet. Quod si genuerit filium latronem, effundentem sanguinem: filius hic morte morietur. Qui si genuerit filium, qui videns omnia peccata patris sui timuerit, & non fecerit simile ei, sed iudicia mea fecerit, & in præceptis meis ambulauerit: hic non morietur in iniquitate patris sui, sed vita viuet: anima quæ peccauerit, ipsa morietur. filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii: iustitia iusti super eum erit, & impietas impii erit super eum.*

Ezech. 18. 4.
10.

QVAMVIS autē bono parenti non sit sufficiens solatium, quòd omnes suas partes explens, se ipsum à culpa, & morte liberet, si nihilominus videat filium miserè & infœliciter in peccata labi, & damnari: non tamen debet propterea se alicui periculo Deum effendendi exponere, nec anima sua pacem turbare, quando iam nullum potest adhiberi remedium: sed ad misericordiam diuinæ pedes recurrat, se seque prosternens, occulta Dei iudicia veneretur; supplexque petat, ne & ipsum deserat, ita pater post filium pereat. Licet quidem nec à ratione alienum est, talem filij iacturam desistere, sicut flebat Dauid infœlicem Absalom filij sui mortem dicens: *fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat vt ego moriar pro te, Absalom fili mi.* potius enim propriam corporalem, quàm filij spiritualem mortem optasset. Non tamen tantum tristitiæ locum dare debet, vt ab ea quasi absorptus, negligat quæ maioris sunt momenti: vt scilicet cymbam ad portum salutis æternæ tam propriæ, quàm reliquorum filiorum, quos à Deo accepit, diligenter dirigat.

Si non potes
alios, serua
teipsum.

2. Reg. 18. 33

CAPVT X.

QVOMODO FILII SE ERGA PARENTES ET
fratres nurus erga suas socrus, & cognati affinesq;
inter se, gerere debeant.

QVIA status matrimonij, locum adferat multitudinem & varietatem cognatorum, consanguinitate & affinitate coniunctorum, quorum aliqui maiores, alij minores, alij æquales inter se sint: oportebat aliqua perfectionis documenta indicari, quæ ad mutuam inter se perfectam pacem & concordiam seruandam erant necessaria. Cum igitur hæc documenta tradiderimus à maioribus erga minores, hoc est à pa-